

ZAWODY DEFICYTOWE I NADWYŻKOWE NA WARMII I MAZURACH W ŚWIETLE OFERT PRACY

Alfred Czesła

Wojewódzki Urząd Pracy w Olsztynie

WSTĘP

Zgodnie z zapisami Ustawy z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (art. 8 ust. 1 pkt 3)¹ opracowanie analiz rynku pracy, w tym prowadzenie monitoringu zawodów nadwyżkowych i deficytowych, jest jednym z zadań samorządu województwa w zakresie polityki rynku ofert pracy. Zadanie to zostało również umieszczone w Regionalnym Planie Działań na rzecz Zatrudnienia pod nazwą *Wdrażanie polityki zatrudnienia i wzmacnianie spójności między partnerami rynku pracy*, gdzie jednocześnie zdefiniowano podstawowe cele i efekty monitoringu zawodów na Warmii i Mazurach.

Monitoring zawodów nadwyżkowych i deficytowych od strony metodologicznej opiera się na analizie danych statystycznych opisujących rynek pracy, danych pochodzących z badań przeprowadzonych wśród pracodawców oraz analizie informacji pozyskanych od szkół ponadgimnazjalnych dotyczących absolwentów².

Kompilacja tych źródeł pozwala na uzyskanie wartościowej wiedzy o strukturze zawodowej popytu i podaży pracy w regionie.

Celem badań była identyfikacja zawodów poszukiwanych przez przedsiębiorców oraz tych, które przyczyniają się do wzrostu bezrobocia na rynku pracy. Poprzez regularne określanie kierunków i natężenia zmian zachodzących w strukturze zawodowo-kwalifikacyjnej planuje się zwiększenie efektywności organizowanych szkoleń dzięki dostosowaniu ich kierunków do potrzeb pracodawców. Wyniki badań zostaną przekazane władzom oświatowym i dyrekcjom szkół ponadgimnazjalnych. Na ich podstawie instytucje te będą mogły korygować poziom, strukturę i treść kształcenia zawodowego.

METODOLOGIA BADAŃ

Badania dotyczące ofert pracy na Warmii i Mazurach przeprowadzono w pierwszym kwartale 2007 r. Przyświecały im trzy cele:

1) diagnostyczny, tj. identyfikacja zawodów poszukiwanych przez przedsiębiorców oraz tych, które przyczyniają się do wzrostu bezrobocia na rynku pracy;

2) praktyczny, tj. stworzenie bazy danych niezbędnych do opracowania programów aktywizujących bezrobotnych, o największej grupie ryzyka;

3) informacyjny, tj. upowszechnienie idei i rezultatów badań.

W badaniach zastosowano dwie metody:

1) studialną, na którą złożyły się osiągalne opracowania analityczno-statystyczne, zawierające syntezę i ocenę ofert pracy;

2) empiryczną, którą zrealizowano za pomocą ankiety; składała się ona z pytań zamkniętych, wieloalternatywnych, dotyczących różnych aspektów ofert pracy (dla pracodawców z 10 pytań, dla dyrektorów szkół ponadgimnazjalnych z 5 pytań).

W badaniu wzięło udział 1446 pracodawców i 709 osób ze szkół ponadgimnazjalnych wybranych do analizy z 21 powiatów Warmii i Mazur. Próbę zasadniczą losowano warstwowo-proporcjonalnie do udziału całej populacji: dla pracodawców – 8,3% ogółu zakładów pracy, a dla szkół ponadgimnazjalnych – 88,3% ogółu placówek Warmii i Mazur. Odpowiada to w pełni standardom stopnia realizacji w tego typu badaniach i ma charakter reprezentacyjny.

OBLICZE BEZROBOCIA

Badania studialne pozwoliły ustalić stan, rozmiar i strukturę warmińsko-mazurskich bezrobotnych.

W I kwartale 2007 r. odnotowano najmniejsze bezrobocie od 2000 r. Bez pracy było 113 995 (21,8%) zawodowo czynnych mieszkańców regionu (w stosunku do I kwartału 2006 r. mniej o 31 841 osób, czyli o 4,5 pkt. proc.). Spadek bezrobocia odnotowano we wszystkich powiatach województwa i wszystkich grupach zawodowych. Najwięcej bezrobotnych ubyto wśród operatorów maszyn i urządzeń oraz robotników przemysłowych i rzemieślników.

Wśród osób bezrobotnych posiadających zawód najwięcej zarejestrowanych było: sprzedawców, rolników produkcji roślinnej i zwierzęcej, krawców, asystentów ekonomicznych, kucharzy, murarzy, sprzątaczek, ślusarzy, techników rolników i robotników gospodarczych.

Tabela 1. *Ranking 10 zawodów o największej liczbie bezrobotnych*

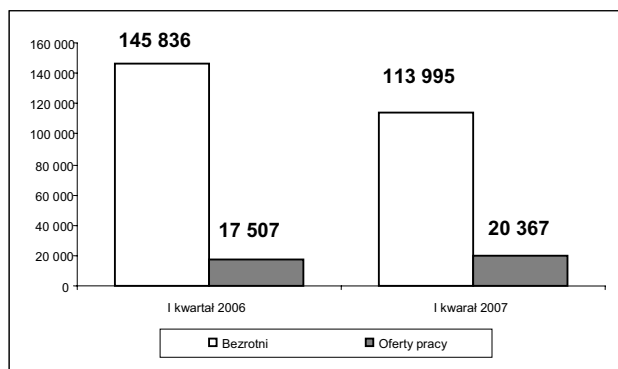
Nazwa zawodu	Liczba bezrobotnych	Udział do ogółu bezrobotnych (w %)
Sprzedawca	10 515	10,4
Rolnik	4 224	4,2
Krawiec	3 581	3,5
Asystent ekonomiczny	3 101	3,1
Kucharz	3 093	3,1
Murarz	2 633	2,4
Sprzątaczką	2 425	2,4
Ślusarz	2 219	2,2
Technik rolnik	2 136	2,1
Robotnik gospodarczy	2 129	2,1

Źródło: (Czesła 2007).

W I kwartale 2007 r. do powiatowych urzędów pracy zgłoszono w sumie 20 367 ofert pracy, tj. o 2860 ofert (16,3%) więcej niż w I kwartale 2006 r. Wzrost ofert pracy wystąpił w 14 powiatach; największy w: Pisz, Braniewie, Olsztynie i Elblągu. Połowa ofert pracy była subsydiowana ze środków Funduszu Pracy i Europejskiego Funduszu Społecznego. Spadek ofert pracy miał miejsce w siedmiu powiatach; największy w: Mrągowie, Nowym Mieście Lubawskim i Ostródzie.

Mimo odczuwalnego spadku bezrobocia i przyrostu propozycji zatrudnienia nadal mamy do czynienia ze zjawiskiem, w którym liczba ofert pracy (20 367) nie pokrywa zapotrzebowania wynikającego z liczby bezrobotnych (113 995).

Wykres 1. Bezrobotni i oferty pracy w I kwartale 2006 r. i 2007 r.

Źródło: (Czesła 2007).

Struktura pozyskanych ofert pracy według poszukiwanych kwalifikacji zawodowych wskazuje, że od dwóch lat największe zapotrzebowanie pracodawców dotyczy pracowników posiadających podstawowe umiejętności fachowe należące do grupy pracownicy przy pracach prostych – 29,5%, robotnicy przemysłowi i rzemieślnicy – 19,4% oraz pracownicy usług osobistych i sprzedawcy – 13,0% ogółu ofert.

Największa liczba zgłoszonych w I kwartale 2007 r. ofert pracy dotyczyła takich zawodów, jak: sprzedawca, pracownik technicznej obsługi biurowej, technik administracji, robotnik budowlany, robotnik w przemyśle przetwórczym, murarz, stolarz, szwaczka, robotnik drogowy i kierowca samochodu ciężarowego (tab. 2).

Tabela 2. Ranking 10 zawodów o największej liczbie ofert pracy

Nazwa zawodu	Liczba bezrobotnych	Liczba zgłoszonych ofert pracy	Udział do ogółu ofert (w %)
Sprzedawca	10 515	4 275	10,3
Technik prac biurowych	1 492	2 197	1,5
Robotnik budowlany	1 993	2 154	5,2
Robotnik w przemyśle przetwórczym	1 555	1 064	2,5
Murarz	2 633	1 044	2,5
Sprzątaczką	2 425	1 013	2,4
Stolarz	1 292	972	2,3
Szwaczka	1 851	881	2,1
Robotnik drogowy	383	726	1,7
Kierowca samochodu ciężarowego	795	698	1,7

Źródło: badania własne.

RANKING ZAWODÓW

Nierównowaga między popytem a podażą na rynku pracy powoduje występowanie zawodów, na które jest większe lub mniejsze zapotrzebowanie ze strony pracodawców, tj. zawodów nadwyżkowych (680), w których występuje przewaga bezrobotnych nad ofertami pracy, oraz zawodów deficytowych (433), w których występuje przewaga ofert pracy nad bezrobotnymi.

ZAWODY NADWYŻKOWE

Z uzyskanych danych wynika, iż zdecydowanie najwyższym poziomem nadwyżki charakteryzują się takie zawody, jak: rolnik produkcji roślinnej i zwierzęcej, technik rolnik, mechanik pojazdów samochodowych, mechanik pojazdów rolniczych, technik technologii odzieży, tkacz, technik hodowca zwierząt, technik mechanizacji rolnictwa, technik technologii żywności i technik ochrony środowiska (tab. 3).

Tabela 3. Ranking 10 zawodów nadwyżkowych o najwyższym poziomie nadwyżki

Nazwa zawodu	Nadwyżka bezrobotnych w liczbach bezwzględnych	Wskaźnik intensywności nadwyżki ($W_{s,l}^k$)
Rolnik	4 224	0,00
Technik rolnik	2 136	0,00
Mechanik samochodowy	1 007	0,00
Mechanik pojazdów rolniczych	837	0,00
Technik technologii odzieży	580	0,00
Tkacz	359	0,00
Technik hodowca zwierząt	247	0,00
Technik mechanizacji rolnictwa	230	0,00
Technik technologii żywności	167	0,00
Technik ochrony środowiska	154	0,00

Źródło: badania własne.

We wszystkich tych grupach wskaźnik intensywności nadwyżki zawodów wynosił 0. Oznacza to, że nie było dla nich żadnej oferty pracy, a nawet występowały zerowe możliwości na zatrudnienie bezrobotnego. Bezrobotni o tych zawodach muszą upatrywać swoich szans w przekwalifikowaniu się lub zmianie wykształcenia.

ZAWODY DEFICYTOWE

W rankingu zawodów deficytowych znalazły się przede wszystkim zawody wymagające prostych umiejętności oraz podstawowego przygotowania zawodowego. Są to takie zawody, jak: monter sprzętu oświetleniowego i lamp elektrycznych, kasjer handlowy, operator maszyn i urządzeń do obróbki i produkcji wyrobów z drewna, robotnik przygotowujący drewno, spawacz ręczny łukiem elektrycznym, zbrojarz, robotnik drogowy, kierowca samochodu ciężarowego, stolarz i robotnik budowlany.

Taki stan rzeczy może wynikać ze specyfiki ofert pracy zgłaszanych przez pracodawców do urzędów pracy. Przedsiębiorcy zgłaszają oferty pracy przede wszystkim na wspomniane już zawody. Incydentalnie w urzędach pracy zdarzają się oferty dla specjalistów z wykształceniem wyższym z uwagi na to, że tacy

właśnie specjaliści równie rzadko pojawiają się w rejestrach bezrobotnych.

Tabela 4. Ranking 10 zawodów deficytowych o najwyższym poziomie deficytu

Nazwa zawodu	Deficyt ofert pracy w liczbach bezwzględnych	Wskaźnik intensywności deficytu ($W_{s,l}^k$)
Monter sprzętu oświetleniowego i lamp elektrycznych	183	4,95
Kasjer handlowy	401	3,68
Operator maszyn i urządzeń do obróbki i produkcji wyrobów z drewna	372	3,29
Robotnik przygotowujący drewno	297	3,00
Spawacz ręczny łukiem elektrycznym	384	2,34
Zbrojarz	195	2,57
Robotnik drogowy	726	1,90
Kierowca samochodu ciężarowego	698	1,21
Stolarz	972	1,20
Robotnik budowlany	2 154	1,13

Źródło: badania własne.

POPYT NA PRACĘ W OPINII PRACODAWCÓW

Pracodawcy na Warmii i Mazurach coraz częściej zwracają uwagę na problem braku odpowiednio wykwalifikowanych pracowników; twierdzą, że mają duże kłopoty ze znalezieniem ludzi do pracy. Mimo ogłoszeń w prasie i zgłoszeń do urzędów pracy nie mogą ich pozyskać. Wielu przedsiębiorcom utrudnia to rozwijanie działalności gospodarczej.

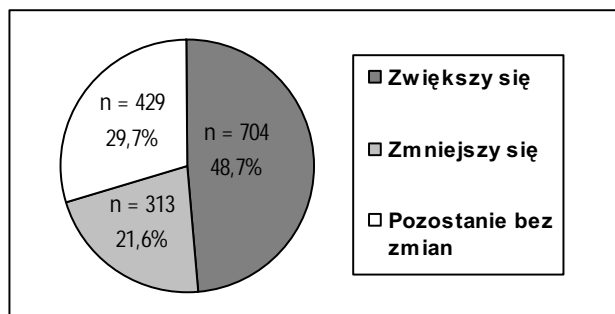
W I kwartale 2007 r. w rejestrze REGON województwa warmińsko-mazurskiego zarejestrowanych było 111 311 podmiotów, w tym w sektorze publicznym 6681 (6%), a w prywatnym – 104 630, co stanowi 94% wszystkich podmiotów zarejestrowanych w wykazie. Podmioty te zatrudniały blisko 400 tys. pracowników.

W stosunku do I kwartału 2006 r. liczba zakładów pracy zwiększyła się o 7,3%, w tym o 25,2% w sektorze publicznym i o 6,3% w prywatnym. Największy przyrost podmiotów gospodarczych zarejestrowano w sekcjach: handel i naprawy, obsługa nieruchomości oraz budownictwo.

Z badań wynika, iż niemal połowa ankietowanych jednostek gospodarczych (48,7%) ma zamiar w najbliższym roku zwiększyć u siebie zatrudnienie; najwięcej (57,2%) w zakładach zatrudniających do 9 osób. W co trzeciej firmie (29,7%) stan zatrudnienia pozostanie bez zmian, a co piąty zakład pracy (21,6%) dokona redukcji kadr (wykres 2).

Z bilansu ruchu pracowników wynika, iż skala planowanych przyjęć (4906 osób) jest znacząco większa od zwolnień pracowników (1033 osoby). Występuje widoczna przewaga liczebna firm zwiększających poziom zatrudnienia. Ogólny wynik „netto” jest dodatni, gdyż zamyka się saldem +3873 osoby nowo zatrudnione. Największy przyrost zatrudnienia wystąpi w sektorze prywatnym – zwyżka o 71,7% (tab. 5).

Wykres 2. Przewidywane zmiany w poziomie zatrudnienia w 2007 r.

Źródło: badania własne.

Tabela 5. Ruch pracowników a podmiot zatrudniający

Wyszczególnienie	Zakłady pracy zatrudniające:								Razem	
	do 9 osób		od 10 do 49 osób		od 50 do 249 osób		powyżej 250 osób			
	liczba	%	liczba	%	liczba	%	liczba	%	liczba	%
Przewidywane – szacunkowe przyjęcia pracowników	868	17,7	839	17,1	1 070	21,8	2 129	43,4	4 906	100,0
Przewidywane – szacunkowe zwolnienia pracowników	125	12,1	193	18,6	262	25,4	453	43,9	1 033	100,0
Razem	+ 743	+19,2	+ 646	+16,7	+ 808	+20,8	+1 676	+43,3	+3 873	100,0

Źródło: badania własne.

Z punktu widzenia analizy procesów zachodzących w badanych podmiotach gospodarczych ważna jest odpowiedź nie tylko na pytanie dotyczące przewidywanej liczby zatrudnianych i zwolnionych, lecz także posiadanych przez nich zawodów i specjalności.

Badani przedsiębiorcy mają najwięcej propozycji zatrudnienia dla wykwalifikowanych robotników przemysłowych i rzemieślników, pracowników usług osobistych i sprzedawców oraz operatorów maszyn i urządzeń. Warto podkreślić, iż pracodawcy deklarują również tworzenie miejsc pracy dla kadry specjalistycznej, głównie dla inżynierów budownictwa, drogownictwa, mechaniki, elektrotechniki, materiałoznawstwa i pielęgniarek.

Tabela 6. Ranking 12 zawodów o największej liczbie ofert pracy w 2007 r.

Nazwa zawodu	Oferty pracy przewidywane w 2007 r. w opinii pracodawców	
	liczba	odsetek do ogółu
Robotnik w przemyśle przetwórczym	351	7,2
Stolarz/pomocnik stolarza	339	7,0
Robotnik budowlany	216	4,4
Sprzedawca	213	4,3
Operator urządzeń do obróbki drewna	203	4,1
Szwaczka	199	4,1
Rozbieracz/wykrawacz	176	3,6
Pielęgniarka	152	3,1
Murarz	138	2,8
Rzeźnik/wędliniarz	127	2,6
Robotnik drogowy	126	2,6
Ślusarz	101	2,1

Źródło: badania własne.

ABSOLWENCI SZKÓŁ PONADGIMNAZJALNYCH

Dostosowanie systemu edukacji do potrzeb rynku pracy jest niezbędnym warunkiem osiągnięcia pozytywnych rezultatów we wszystkich obszarach gospodarki, a w efekcie do ograniczenia bezrobocia i zjawiska wykluczenia społecznego.

W roku szkolnym 2006/2007 województwo warmińsko-mazurskie liczyło 788 szkół ponadgimnazjalnych, czyli *per saldo* o 6 (0,6%) placówek oświatowych mniej niż w roku 2005/2006 (tab. 7).

Prym w regionie nadal wiodą licea ogólnokształcące i szkoły policealne, w których odnotowano w roku szkolnym 2006/2007 także największy przyrost; przybyło też zasadniczych szkół zawodowych. W tym samym okresie doszło do poważnego zmniejszenia liczby średnich szkół zawodowych i niedużego spadku liczby techników oraz liceów profilowanych.

We wszystkich tych placówkach oświatowych naukę pobierało łącznie 81 146 uczniów, to jest o 2123 (2,5%) mniej niż w poprzednim czasookresie. Najwięcej uczniów kształci się w liceach ogólnokształcących.

W stosunku do poprzedniego roku szkolnego drastycznie maleje liczba uczniów kształcących się w średnich szkołach zawodowych i liceach profilowanych. Mniej jest też osób pobierających naukę w liceach ogólnokształcących oraz zasadniczych szkołach zawodowych.

Zaobserwowano relatywnie duże zainteresowanie nauką w technikach, gdzie udział uczniów uczęszczających do tego typu placówek w stosunku do ogółu uczących się sukcesywnie wzrasta.

Od trzech lat nie uległa zmianie liczba szkół wyższych, których jest 9. Studiuje w nich ponad 60 tys. studentów, tj. o 0,2% więcej niż w poprzednim czasookresie. W ogólnej liczbie osób studiujących 51,3% stanowili studenci dzienni, a 48,7% – wieczorowi i zaoczni.

Na podstawie wykazu szkół udostępnionych przez starostów powiatów do wytypowanych placówek oświatowych przekazano kwestionariusze ankiet. Otrzymano informacje zwrotne, w których umieszczone zostały dane dotyczące typu szkoły ponadgimnazjalnej, liczba absolwentów kończących placówkę oświatową w 2006 r., jak też liczba przewidywanych absolwentów w danym zawodzie w 2007 r. Wszystkie zamieszczone niżej informacje sporządzone zostały na podstawie danych z materiału źródłowego, jakim były wypełnione ankiety.

Przewiduje się, iż w roku szkolnym 2006/2007 mury szkół ponadgimnazjalnych opuści łącznie 36 385 absolwentów, tj. o 1146 osób (3,1%) mniej niż w roku szkolnym 2005/2006. Największą zbiorowość stanowić będą absolwenci szkół wyższych – 13 183 osoby, tj. 35,1% ogółu. Najmniej liczną grupą będą absolwenci szkół policealnych – 5,7% i zasadniczych szkół zawodowych – 8,9% ogółu (tab. 8).

Tabela 7. Szkoły ponadgimnazjalne w latach 2005–2007 na Warmii i Mazurach*

Typ szkoły	Rok szkolny				Wzrost/spadek do 2005/2006	
	2005/2006		2006/2007		liczba	%
	liczba	%	liczba	%		
Zasadnicza szkoła zawodowa	93	11,7	99	12,6	+ 6	+ 6,4
Liceum ogólnokształcące	192	24,2	215	27,3	+23	+12,0
Liceum profilowane	87	11,0	85	10,8	- 2	- 2,3
Szkoła policealna	153	19,3	104	13,2	- 49	- 32,0
Technikum	140	17,7	136	17,2	- 4	- 2,9
Szkoła policealna	128	16,1	149	18,9	+ 21	+16,4
Razem	793	100,0	788	100,0	- 5	- 0,6

* W tabeli uwzględniono wszystkie rodzaje szkół ponadgimnazjalnych łącznie ze szkołami dla dorosłych.
Źródło: Województwo warmińsko-mazurskie, Urząd Statystyczny, Olsztyn 2006.

Tabela 8. Absolwenci szkół ponadgimnazjalnych w 2006 r. na Warmii i Mazurach

Rodzaj szkoły	Absolwenci w roku szkolnym 2005/2006		Bezrobotni absolwenci zarejestrowani w PUP na koniec 2006 r.		Przewidywani absolwenci w końcu 2007 r.	
	liczba	%	liczba	%	liczba	%
Zasadnicza szkoła zawodowa	3 365	8,9	881	17,3	3 516	9,7
Szkoła średnia techniczna (technikum, liceum zawodowe, liceum profilowane)	6 042	16,1	1 369	26,9	5 517	15,2
Liceum ogólnokształcące	12 812	34,2	1 710	33,6	11 426	31,4
Szkoła policealna	2 129	5,7	377	7,4	2 491	6,8
Szkoła wyższa	13 183	35,1	753	14,8	13 435	36,9
Razem	37 531	100,0	5 090	100,0	36 385	100,0

Źródło: Dane z powiatowych urzędów pracy Warmii i Mazur – badania własne.

W końcu 2006 r. w powiatowych urzędach pracy zarejestrowanych było 5090 absolwentów, którzy nie znaleźli zatrudnienia w ciągu roku od dnia ukończenia nauki (4% ogółu bezrobotnych w regionie). Jest to o 1026 osób (16,8%) mniej w stosunku do poprzedniego czasookresu. Wśród absolwentów było 3597 kobiet, co stanowi 70,7% ogółu bezrobotnych absolwentów i 5% ogółu zarejestrowanych kobiet w województwie. Liczba bezrobotnych absolwentek, w stosunku do 2005 r. zmniejszyła się o 303 osoby, tj. o 8,4%.

Według informacji podanych przez szkoły ponadgimnazjalne województwa warmińsko-mazurskiego wynika, iż największą grupę, bo ponad jedną trzecią (31,9%) ogółu absolwentów, którzy ukończą naukę w 2007 r., stanowić będą uczniowie liceów ogólnokształcących, tj. osoby bez zawodu.

Dużą popularnością wśród uczącej się młodzieży ponadgimnazjalnej cieszą się zawody z wykształceniem wyższym. Potwierdza to ranking zawodów przedstawiony w tab. 9. Na drugim

miejszu znalazły się zawody wymagające wykształcenia średniego, a obecność w rankingu zawodów z wykształceniem zasadniczym zawodowym jest niska.

Tabela 9. *Ranking 13 zawodów o największej liczbie oczekiwanych absolwentów w 2007 r.*

Nazwa zawodu	Liczba spodziewanych absolwentów w zawodzie w 2007 r.	Odsetek do ogółu przewidywanych absolwentów w 2007 r.
Bez zawodu	11 446	31,91
Pedagog	1 644	4,58
Specjalista administracji publicznej	1 497	4,17
Technik ekonomista	1 434	4,00
Specjalista do spraw organizacji i zarządzania	999	2,78
Ekonomista	938	2,61
Technik informatyk	727	2,03
Sprzedawca	681	1,90
Informatyk	636	1,77
Politolog	583	1,63
Nauczyciel w gimnazjum i szkole ponadgimnazjalnej	563	1,55
Technik handlowiec	551	1,54
Technik administracji	536	1,49

Źródło: badania własne.

Z danych uzyskanych ze szkół i od przedsiębiorców wynika, iż w 2007 r. w najgorszej sytuacji na warmińsko-mazurskim rynku pracy będą ludzie bez zawodu, tj. absolwenci liceów ogólnokształcących.

W utrudnionej sytuacji znajdują się też m.in.: rolnicy, mechanicy samochodowi, mechanicy pojazdów rolniczych, technicy mechanizacji rolnictwa, technicy technologii odzieży, technicy technologii żywności, technicy ekonomiści, technicy informatyki, pedagodzy, specjaliści administracji publicznej, specjaliści ds. organizacji i zarządzania, ekonomiści, politolodzy, inżynierowie technologii żywności, socjologowie, inżynierowie rolnictwa. Dla nich nie będzie ofert pracy.

ZAKOŃCZENIE

Sytuacja na warmińsko-mazurskim rynku pracy zaczęła się radykalnie poprawiać od 2005 r. Obecnie odnotowuje się najmniejsze bezrobocie w historii regionu. Liczba osób bez pracy zmniejsza się najszybciej w Polsce. Powoli województwo dogania resztę Polski.

Powodem tak pozytywnych zmian okazała się korzystna koniunktura i ożywienie gospodarcze, powodujące zwiększone zapotrzebowanie firm na pracowników w związku z dynamicznym ich rozwojem oraz nowymi inwestycjami, zwłaszcza w handlu i usługach. Dużą rolę odgrywają też środki Unii Europejskiej na aktywizację bezrobotnych, wzmożona aktywność służb zatrudnienia i zwiększona migracja zarobkowa.

Mimo ewidentnej poprawy rynek pracy na Warmii i Mazurach nadal charakteryzuje się głęboką nierównowagą między popytem a podażą w przekroju zawodowym. Występuje wyraźna przewaga liczby zawodów nadwyżkowych w stosunku do zawodów

deficytowych. Pracodawcy uważają, iż reforma szkolnictwa zawodowego była błędem. Oczekują podjęcia radykalnych decyzji pozwalających reaktywować zasadnicze szkoły zawodowe oraz zwiększyć do nich nabór uczniów.

Według prognoz w najbliższych latach popularnością będą się cieszyć zawody kształcące budowlanców. Wielu przedsiębiorców chce już przyjąć cieśli, murarzy, tynkarzy, zbrojarzy betoniarzy. Jednak według nauczycieli, szkoły zawodowe nie są popularne, głównie z powodu ambicji rodziców, którzy posłanie dziecka do nich traktują jako ujmę na honorze i kierują go do liceum bez względu na to, czy ma w tym kierunku predyspozycje.

Zmianie musi ulec zatem podejście do szkół zawodowych. Do tej pory kojarzą się one z miejscami dla nieudaczników. Placówki te powinny stać się synonimem sukcesu i perspektywicznego myślenia. Jednak odczarowanie wizerunku zawodówki może jeszcze długo potrwać.

Wyniki badań wykazały brak dostosowania rynku pracy i edukacji do zapotrzebowania pracodawców. Blisko połowę ogółu zarejestrowanych bezrobotnych stanowią ludzie młodzi, którzy nie mają podstaw do podjęcia świadomej decyzji dotyczącej wyboru przyszłej profesji.

Źródeł bezrobocia młodych doszukiwać się należy w braku koordynacji między systemem kształcenia a możliwościami zatrudnieniowymi rynku pracy. W konsekwencji szkoły nadal kształcą w zawodach, na które nie ma zapotrzebowania na rynku pracy, bądź kształcą zbyt małą liczbę specjalistów w zawodach deficytowych. Sytuacja taka powoduje trudności w racjonalnym wyborze dalszych ścieżek kształcenia przez młodzież. Nie sprawdza się idea szkół profilowanych.

Pracowników należy też szukać wśród długotrwale bezrobotnych, zwłaszcza tych ze wsi, bo tam jest najwięcej ludzi, którzy pracy nie mają od lat. Trzeba ich zachęcać do pobierania wynagrodzeń za pracę, a nie z zasiłków. I na to głównie powinny pójść środki z Funduszu Pracy i Europejskiego Funduszu Społecznego.

Monitoring zawodów jest tylko jednym z narzędzi polityki rynku pracy. Uzupełnieniem tego obrazu i materiałem do dalszej analizy powinna być struktura zatrudnienia, a więc dane dotyczące pracujących na Warmii i Mazurach.

¹ Ustawa o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy z 20 kwietnia 2004 r. (DzU nr 99, poz. 1001).

² *Zalecenia metodyczne do prowadzenia monitoringu zawodów deficytowych i nadwyżkowych*, MPiPS, Warszawa 2003.

LITERATURA

- Czesła A. (2007), *Zawody deficytowe i nadwyżkowe na Warmii i Mazurach*, WUP, Olsztyn.
- Kabaj M. (1998), *Strategie i programy przeciwdziałania bezrobociu*, Warszawa.
- Kwiatkowski E. (2002), *Bezrobocie – podstawy teoretyczne*, Warszawa.
- Makać W. (1996), *Statystyczne metody analizy bezrobocia*, Warszawa, ISBN 83-86313-26-9.
- MPiPS (2006), *Polska 2006 – Raport o rynku pracy oraz zabezpieczeniu społecznym*, Warszawa.

SUMMARY

The paper is based on the research of labour market job offers as well as education. The objectives of the research were to identify the professions sought by the entrepreneurs but also those that cause the increase of unemployment on the labour market. The research included people from post secondary schools as well as employers. Despite the gradual decrease in the unemployment rate in the region, the labour market is still characterized by the serious imbalance between demand and supply. The employers state that the reorganizations of the vocational learning was a mistake. They expect undertaking more radical decisions allowing to reactivate vocational schools and what is more increasing the enrollment to those schools. According to the forecasts the construction teaching vocational schools will maintain a great interest among pupils. A relative number of employers is already willing to employ carpenters, brick layers, plasterers or concrete workers. Yet according to the teachers the vocational schools are in regress due to the parents' ambitions who treat sending their children to such type of schools as infamy. As a result school teach subjects for which there is no demand on the labour market or too few experts in deficit professions. Such workers should be sought among the long term unemployed. In particular those from rural areas where people tend to be unemployed for longer periods of time. They should be encouraged to receive money for work not to obtain money from different benefits. The monitoring of professions is a necessary tool on the labour offers' market. The completion picture as well as the a material for the further analysis should be the employment structure of the Warmia and Mazury region.